

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váci körút 23

SZERKESZTI

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.—

Félévre 4 „.—

Negyedévre 2 „.—

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom : Kiddus Hassém. — Eli cziön . . . Vers. Halász Nátántói. — A szegedi aktióhoz. (Az egrí status-quo és a nyitrai orthodox zsidó hitközségek nyilatkozata). — A magyarországi zsidó pártok külföldi világitásban. — Érdekes határozat. — Iskolai értesítők. Zs. P.-től. — Még egy szó a „Kis megjegyzés“-hez. Ami custól. — A házaló és fia. Eredeti elbeszélés, írta: Viola Miksa. — Beaconsfield lord családfája. (Tárca.) Előfizetési felhívás. — Heti naptár. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések.

Kiddus-hassém.

Ismét évfordulóját üljük ama gyásznapi, melyen a zsidó állam szive megszünt lüktetni, a vallásos élet központja elpusztult, a jeruzsalmi szentély a lángok martalékává lett. Izrael nemzeti önállósága *volt*, a nemzet tagjai meszsze országokba szóródtak szét, Izrael szabadsága össze lett tiporva és évszázados küzdelmei közepette a szabadosság fanyar gyümölcsét izlelte.

Megcsendül templomainkban az a szívet facsaró ima, melyben kegyelettel emlékezünk meg ama számtalan zsidó községekről, melyeknek tagjai legdrágább kincsüket, életüket áldozták fel a vallás oltárán, hogy Isten nevét megszenteljék. S el fognak vonulni szemünk előtt ama dicső alakjai történetünknek, kik jámbor megadással s angyali türelemmel lehelték ki nemes lelküket, hogy a „kiddus-hassém“ (Isten nevének szentesítése) törvényének éltük árán is érvényt szerezzenek. Ezen martYROK példája lelkesítőleg hatott az utódokra leirhatatlan szenvedéseik közepette; egy nemzedék a másikat oktatta, hogy a zsidó vallás a legszentebb és legdicsőbb ereklye, melyért örömet kell az élettől megválni

A viszonyok változtak, új idők köszöntöttek be. Nincs szüksége ma már a zsidónak ősi valóságát éltevel megpecsételni; szabadon gyakorolhatja vallása parancsait és szertartásait. De nincs-e

megadva a mód, napjainkban is, hogy községeink, „kiddus-hassémet“ gyakorolhassanak? nem szentelheti-e meg századunkban is a zsidó Isten nevét, cselekedetei és tettei által? Sőt a kedvező viszonyoknál fogva kimondhatatlanul kisebb áldozat árán tehetünk eleget a „kiddus-hassém“ parancsának, nem kell éltünket feláldozni vallásunk oltárán, csak egy-egy kényelemről kell lemondanunk, vallásunk dicsőségén és megszilárdításán fáradozunk s eleget tettünk e magasztos parancsnak.

E becses lapok utolsó előtti száma ékes szavakban tudósított bennünket arról, mily fényes jelét szolgáltatotta a pesti áldozatkész hitközség annak, mint lehet ma is megvalósítani a „kiddus-hassém“ törvényét, midőn impozánsan documentálta, hogy szívében fekszik a jövő nemzedék vallásos nevelése, midőn nagy áldozatoktól sem riadt vissza, hogy a hitoktatást minél szilárdabb s biztosabb alapokra fektesse, hogy ily uton a serdülő nemzedék gyermekei ne csak az állam hasznos polgáraivá váljanak, hanem felekezetünk is derék és lelkes tagokat lássson bennök. Ismerje a jövő zsidósága is vallása parancsait és szertartásait, lelkesüljön történetének nagy múltján, buzduljon elődeinek páratlan áldozatkészségén és önfeláldozásán. Minden község, mely tetemes áldozatot hoz, hogy vallásunk ügyén lendítsen, hogy hitünket megszilárdítsa, ma is érvényesíti elődeink „kiddus-hassém“-jét.

De nemcsak a községek és egyesületek ápolhatják s tarthatják fenn azt a sokat mondó törvényt: „Szenteld meg Isten nevét!“, hanem minden egyes zsidó jelét adhatja annak, hogy Isten nevének dicsőítése szíven fekszik, hogy megértette s átérzte azt a jelentőséget, mely e szavakban foglaltatik: »Szeresd az Örökkévalót! teljes szíved és lelkeddel és egész vagyonoddal.« A tudós, ha munkásságát hazája javának szenteli, de az elismerés babérjai megfogynak számára, mert a zsidó felekezet tagja s ő mindennek daczára fennen hangoztatja „zsidó vagyok“: Isten nevét dicsőíti.

A művész, ki ezrek hódolatát fogadja, kinek hite messze országokat jár be, de nem részesül a megérdemelt pártfogásban, mert az anyavallás hive s ő büszkén vallja magát zsidónak: kiddus-hassémet végez.

Ama zsidó jóltevők, kinek nemes szívet széles körökben csodálják, kik nemcsak a zsidó jótékonyegyleteket részesítik meleg pártfogásukban, hanem bőkezűségükkel részben oly egyleteket is elárasztanak, melyek nem felekezetünk szolgálatában állanak, noha mi s áldásos egyleteink nem számíthatunk más felekezetiiek támogatására: dicsőséget szereznek a zsidó vallásnak.

Ama nagy és nemes emberek, kik elnyo-

mott és visszamaradott hitrokonaikon segíteni igyekeznek, nemes s önzetlen tettükkel, melylyel nyomorult testvéreik boldogításán fáradoznak: Isten nevét dicsőítik.

Minden zsidó, ki kitűnik becsületessége és munkája, a hazának és az emberiségnek tett szolgálatok által; minden zsidó, kinek cselekedetei nemes példaként szolgálnak mások buzdítására, a jónak és szépnek gyakorlására; minden zsidó, ki dicséretére válik nemzetének, népének, de a ki e mellett hű, odaadó tagja marad felekezetének is, melynek emelése, viszonyai javítása szíven fekszik: megszentesi az Örökkévaló szent nevét.

Vajha minél több alkalmunk lenne tapasztalni, hogy községek s egyesek, megszívlelve a kiddus-hassém szent törvényét, nemes versenyre kelnének, hogy minél inkább érvényesítsék azt dicső őseink példájára.

X. Y.

A szegedi akcióhoz.

312|1889 szám.

Az izr. hitközség tekintetes előljáráóságának.

Szegeden.

A magyarországi zsidók egységes szervezetének keresztülvitelét célzó – az izraeliták országos irodája elnökségéhez intézett s hozzánk is beküldött 141

Czion jajgat . . . צִיּוֹן

— A héber eredeti után.* —

Czion jajgat városival,
Mint a nő, ha vajudik;
S mint az ara gyászban rival,
Jegyesét ha temetik.

Kar: Czion jajgat stb.

Jajgat a szent palotáért,
Bűncért, mely romba dült;
S hogy az ellen hada betört,
Trónusába pogány ült!

Kar: Czion jajgat stb.

Búsul Isten szolgáinak,
Dalnokinak kinjain;
Drága vérök mint a patak
Végig folyt határain.

Kar: Czion jajgat stb.

* Ősrégi gyászdal ez, melyet Tisoh B'ov-kor a cziön síralmak végén traditionalis szomorú melódia szerint minden zsidó templomban elnekelnek. A héber vers az alfabetaikus sorrendet tartja meg. Szerzője ismeretlen.

Keserg a szent ének miatt,
Tércin hogy elnémult;
S mert elhullott vagy elriadt,
A ki itélt vagy tanult.
Kar: Czion jajgat stb.

Jajgat a szent áldozatok
Engesztelő füstjeért;
S óh! a templom-bitorzatok,
Miket rit gyalázat ért.
Kar: Czion jajgat stb.

Búsul Dávid nemzetsége
Fejedelmi gyermekin;
Oda székök dicsősége,
Osztalýrészők: bű és kín!
Kar: Czion jajgat stb.

Keserg vesztett tekintélyén,
Templomával, mely elmúlt;
Ez sebezti szívet mélyén,
Lelke azért gyászborult.
Kar: Czion jajgat stb.

sz. előterjesztése érdemében hozott 1889. július 6-odikán kelt képviselőtestületi alábbi határozatot van szerencsém alábbiakban a t. czim becses tudomására juttatni.

«Az egr. izr. hitközség — a szegedi zsidó hitközség által az egységes szervezet ügyében megindított mozgalmát minden tekintetben helyesli, ez ügyben teljesen nevezett hitközség álláspontjára helyezkedik s azt lehetőleg támogatni fogja.»!

«Mintán azonban az egr. izr. hitközség, mint statusquo-ante alapon álló, sem az izraeliták országos irodájával, sem az orthodox közvetítő irodával hivatalos összeköttetésben nincsen, — ezen határozat kizárólag a szegedi hitközséggel közlendő — szabadságában áll természetesen utóbbnevezett hitközségnek e határozatot az orsz. iroda tudomására juttatni.»!

Működésöknek a legjobb sikert kívánva vagyunk hitrokoni üdvözlettel

Eger, 1889. július 14.

Hoffmann,
jegyző.

Dr. Schwarcz Dávid,
hitk. elnök.

*

Kivonat.

A nyitrai izr. hitközség képviselő testületének 1889. évi június hó 26-án tartott ülési jegyzőkönyvéből.

Olvastatott a szegedi izr. hitközség előljáróságának felterjesztése az orsz. irodához, vonatkozással az iroda elnökségének 14234/1889. sz. körlevelére.

A nyitrai izr. hitközség képviselő testülete a

feliratban kifejtett elveket teljesen méltányolja és elhatározza:

mikép a szegedi izr. hitközség abbéli törekvését, — hogy minden igyekezetünk arra fordítandó, hogy felekezetünk recipiáltassék, és hogy a magyar zsidóság belsejében mielőbb megalkottassék, — szivből pártolja s kijelenti, mikép mindkét országos irodától ezen cél elérésének előmozdítását várja.

Kelt, Nyitrán 1889. június 26 án.

Az izr. hitközség előljárósága

Dr. Pereszlényi,
elnök.

A zsidó pártok Magyarországon külföldi világitásban.

A poroszországi «Hamagid»*) utolsó két száma első helyen a magyarországi zsidók szétzaggatottságával foglalkozik behatóan. A tekintély és a befolyás, melynek e lap zsidó tudományos körökben örvend és az avatottság és éleselmejliség, melylyel e cikkek megírója akárhány-

*) A 33. évfolyamát járó „Hamagid” az ez idő szerint a szentírás eredeti nyelvén megjelenő 17 hirlap közt nemcsak a legelőkelőbb, de a legelterjedtebb is. A bokharai, a tuniszi, a bagdadi, vagy a jeruzsálemi zsidó hebraista ép úgy épül a „Hamagid” zamatos, vagy klasszikus héberségén, talpracsett, pompás fejtegetéseim és az egész világot felölelő hireim, akár az odesszai, budapesti, londoni, vagy amsterdami zsidó literátus. Kevés pél-

Jajgat, merő jaj az élte,
Veszni látván nagyjait;
A vad ellen nem kímélte
Csecsemőit, aggjait!
Kar: Czijon jajgat stb.

Búsul — kaczag ellensége;
Mily fájdalom s kárhozat!
Szabadság, te nép szentsége,
Itt találtad sirodát . . .
Kar: Czijon jajgat stb.

Keserg, tudva önhibáit,
Melyek őt megtéveszték;
Fenevadak Jüda nyáját —
Sötét éjnek széleszték.
Kar: Czijon jajgat stb.

Jajgat a gúny hallatára:
„Hová lettek gyermeki?!”
Szent helyim is, sóhajára
Csak kaczag felel neki.
Kar: Czijon jajgat stb.

Búsul, Isten! szent nevedért,
Mit az ellen becsmérel; —
Néped érted ontá vérét:
Környezd, óvjad kegyeddel!
Kar: Czijon jajgat stb.

Keserg, Töled el nem térve,
Nyujtsad neki balzsamod;
Olts keblébe — s gyógygul sérve —
Csak a jóra hajlamot!
Kar: Czijon jajgat stb.

Halász Nátán.

Beaconsfield lord családfája.

Beaconsfield lord a világ tremeztése utáni 5641. évben, niszán 20-án halt meg, és azért családjá mult hóban égette az emlék mécsét. A család nem akarja elfelejteni azt, ki tagja volt, ki vele együtt élt.

Április 19-én halt meg a nagy férfit; általánoságban természetes ez a nap halálának évfordulója.

*

szor fejen találja a szeget, arra, késztet bennünket, hogy az utolsó cikk ama részét, mely pártjainkat festi, hü fordításban recapituláljuk.

«Ma ismét — így hangzik a Hamagid cikke — veszett tánczát járja Sátán orthodoxaink közt.**)»

»A ki nem úgy gondolkodik mint ők, nem egy uton jár övelük, (a kongressusi és statusquobeli hitközségek) azoknak újból kérlelhetlenül hadat üzennek, mert azok szerintük kiküszöbölendők Izrael örökéből, azok megszűntek zsidónak lenni.»

«Nem az orthodoxok és nem az orthodox papok akarják ezt így, de így akarja ezt az orthodoxok feje, egy ember, kinek bokájáig sem ér fel a szentírásban egyes csalásairól híres Lában. Ez a tetőtől-talpig festett (cz'vua) ember leirhatatlan pusztításokat vitt és visz még folyton véghez a magyar Izrael erkölcein. Viszszataszítja és kimondhatatlanul nevetségessé teszi pártját mindenki szemében, csak hogy megtölt-

dányban ugyan, de a »Hamagid« eljár mindenhová, hol a béber nyelv és irodalom iránt buzgó zsidók letelepedtek, úgy, hogy a »Hamagid«-ot bátran a világ egyik legelterjedtebb lapjának mondhatjuk. Még oly vidékeken is olvassák és írnak számára, hová a keresztény civilizációknak még nyoma sem tapasztalható és a hol a latin betű hieroglyph számba megy. Szerk.

**) Czikkirő — tudunkkal — orthodox rabbi. Szerk.

Beaconsfield egyik ősét állítólag a 15. század vége felé az inquisitio kiüzte Spanyolországból; Velenczébe menekült, hol hazára lett. — Ez különben generalisatioja annak, a mit a legtöbb sephard-családnak kellett elviselnie.

D'Israeli Benjamin 5516. veadar 29-én nőül vette *Mendez Furtado* Rebekát, és ezáltal rokonságba lépett egy előkelő maranna-családdal. Ennek történetét bevésték *D'Israeli* asszony sirkövén, mely a Nilekud Road portugáli temetőben látható.

A felirat a következő:

„Sirköve Abigail, portugali *Mendez Furtado* Gáspár özvegyének, ki, miután elviselte az inquisitio kínvallatását, Angliában keresett menedéket Rachel, Rebeka, Judit, Abraham, Izsák és Jakab nevű gyermekeivel, kiket zsidó hitben nevelt és házasított ki; túlélt kedves Rachel leányát s meghalt pénteken, 1764. szeptember 14-én 65 éves korában.“

D'Israeli Benjamin neje utján befolyásos körökkel lépett összeköttetésbe.

A *Mendez Furtado* család a londoni zsidóság

hesse házát földi javakkal. Igaz, sikerült e veszedelmes embernek megnyernyi, vagy félrevezetni egynehány előkelő község rabbijait, de a rabbik nagy része azért követi, mert félnek tőle és cselcsövéseitől. Látják ugyanis, hogy tetszése szerint földig tiporja az előtte meghajolni nem akaró érdemet és tudományt és tetszése szerint «nagy»-nak, «dicső»-nek «szent»-nek nevez ki tudatlan gyerkőczeit, kik érdekeit szolgálják.»

«A be nem avatott alig hiheti tán, hogy Szabatai Czevi napjai óta nem volt még zsidó, ki felekezetére oly végtelenül elszomorító és megszégyenítő befolyást gyakorolt volna ily szemérmemet nem ismerő arczezal, ily vas homlokkal, mint a hogy ezt a magyarországi orthodoxok vezetője teszi. Szabatai Czevi azonban nagy tudós, nagy szónok és kiváltképen nagy kabballista volt, melynek hálójában leledeztek akkor a rabbik és tudósok és így legalább megérthető a hirhedt csaló eredményei; de mit mondjunk ahoz, hogy a magyarországi orthodox rabbik térdet hajtanak egy tudatlan csaló előtt és igent mondanak minden gonoszságra és szentesitenek minden gyalázatot, melyet ez elkövetni jónak lát, mert neki és csatlósainak esetleg hasznót hajt? Vagy multjára támaszkodnak talán rabbijaink? Hisz mindenki tudja, hogy ez az

egyik legelőkelőbbje volt a 18. században. Egyik leányt elvette egy *Laru*, a másikat egy *da Sylva*. A fiuk valamennyien jó módra tettek szert.

A *Larak* közvetítésével egyéb előkelő családokkal léptek összeköttetésbe, így a *Mokattu* és a *de Castro* családokkal.

Brydges Willyams asszony óriási összeget hagyományozott *Beaconsfield*nek; tiszteletét és csodálatát akarta kifejezni ezzel, a miért a lord oly sikeresen védelmezte Izrael népét. Ez a hölgy leánya volt egy *da Costa Mendez*-nek és egy *Laru* leánynak. Josua fia és Sa'ah leánya a *Lindo* családból választották élük párját. *D'Israeli* Izsák ilyképen rokonságba jutott a *Montefiore*, *Spinoza*, *Mocatta*, *Lindo* stb családokkal.

Beaconsfield lord tehát direkt leszármazását csak nagyszüleig vezethetik vissza; a többi nagy családdal csak sógorságban volt. Unokaöccse és örököse az *Abarba* családig vezetheti vissza családfája történetét.

ember, mielőtt belopta volna magát az orthodoxok bizalmába, legszivesebben — fiatal malaczkokat evett, mert azokat elkölthette teljesen és nem kellett ennire külön disznósajtót, külön sonkát, külön disznófőt és külön hurkát.»

«Mindezeknél fogva nagyon csalódnak azok, kik azt hiszik, hogy ma is, úgy mint ezelőtt, a Schulchan Aruch a sarkkő, melyen a magyarországi orthodox épület nyugszik. Hisz ha maguk Rabbi József Karó és Rabbi Móseh Iszerlesz (a Sulchan Aruch szerzői) felkelnének ma sirjukból, orthodoxoknak nálunk csak akkor tekintetnének, ha Reich Iczigben hinnének. Mert ez a fődolog. A ki hisz Reich Iczigben, támogatja pénzzel bűneit, az orthodox, ha mindjárt Istent és Mózes tanát tagadja is, aki pedig Reich Icziget nem vállalja, szentelheti az egész életét a hitnek és a tóráznak, gyakorolhat folyton jót és igazságot, mindegy, az azért «a zsidóságtól elszakadt külön felekezethez» tartozik.»

»Mit tett csak nemrég az ősz tokaji rabbi? A máramaros szigeti szefardoknak, kik az orthodoxok élén álló notoricus fosztogatót fejöknél elismerni vonakodtak, egész komolyan kijelentette (a tokaji rabbi egyik bírójukként volt meghíva) hogy: *eddig, igaz, csak 13 hitágazatunk volt, de most már 14 van: a Reich Iczigben való feltétlen hit.* S a máramaros-szigeti zsidók mit sem tettek arra nézve, hogy ezt a 14 hitágazatu, a mi szomorú viszonyaink közt »gáón« és »szent« számba menő rabbit az örültek házába vitessék.»

»Sülyedt, sülyedt mélyen nálunk az orthodox párt! Alávalók és bolondok vezetik, és kezeik közül nincsen menekvés. Nincs igazi férfiú közöttük, kit követnének, ha az igazság és tiszta vallásosság zászlóját kibontaná. A kik vannak »nagyok«, a Sátán hálójában vergődnek, a kicsinyek pedig a fazékra, csak a fazékra tekintenek. Azért nincs segítség számukra. Alásülyednek, elvesznek menthetlenül.»

»Vessünk már most egy pillantást a második zsidó pártra, a haladóra, vagy kongressusra (A kongressus történetét cikkiró egy előző cikkben ismertette.)» »Ez a párt, tagadhatlan, hatalmas párt. Belül erős és összetartó és kifelé hat műveltsége és gazdagsága által. A nyelv művészei, a magyarul kiválóan tudók, a modern is-

meretek az ő táborukban találhatók. Nem tagadhatjuk azt sem, hogy az e párthoz tartozók nagyokat miveltek a zsidó név, a zsidó becsület emelésére a nemzet szemében. Imaházaik diszes paloták, iskoláik számosak és kiválóak, tanítóik mind képzelt emberek, papjaik az ékesszólás mesterei. Vannak kórházaik, árvaházaik, aggok menhelyeik, egyleteik szegények és vagyonbuktak segélyezésére és számtalan egyéb jótékony intézeteik, hol tele kezekkel szórják adományaiikat a rászorultaknak.»

»És mégsem nyújthatjuk e pártnak a pálmát. Mert ha mélyebbre tekintünk beléje, tapasztaljuk, hogy meg van benne minden, csak maga a hit nem, csak magát a zsidó vallást nem látjuk. Vigyázzuk meg ez urakat otthonukban, jártukban-keltükben és arra a meggyőződésre jutunk, hogy a zsidó vallásnak nálunk semmi nyoma. Ők maguk nem gyakorolják, gyermekeiket rá nem szoktatják, hanem gyakoroltatják papjaik, fizetett tisztviselőik által. Kifelé fentartják pompásan a zsidóságot, de befelé elenyészik, megszünik. Forma itt minden, de semmi bensőség, semmi hív vallásosság. És ennek a képnek megfelelnek a papok is, kik szeminariumukból kikerülnek. Nagyobb része legalább egyszerűen tudatlan a zsidó ismereteket illetőleg. Szép szónokok, de idegenek a talmud mezején, tudnak nyelveket, de össze nem hoznak egy helyes héber mondatot.»

»A statusquo hitközségekről kevés a mondani valóm. Nagyobb része eredetileg orthodox hitközség volt, de megunva a vezetés galádságait, kijelentette, hogy megszünik az orthodox nevet viselni, nem csatlakszik a congressusi párthoz sem, hanem megmarad, mi eredetileg volt (status-quo-ante) zsidó hitközségnek minden központ, minden közvetítés nélkül a kormánynál. E hitközségek egy másik része mindjárt kezdetől fogva nem csatlakozott egy párthoz sem. E hitközségek (az összes hitközségeknek körülbelül 4-ed része) tagjai közt vannak egészen orthodox elemek, de vannak olyanok is, melyek vallással, hittal rég nem törődnek. (Ilyenek vannak különben elég nagy számmal az orthodoxok közt is.) Vannak szép intézményeik, templomaik és iskoláik és béke és egyetértés uralkodik soraikban.»

„Sátán, mint mondám, csak az orthodoxok közt járja vad tánczát. Zavar, czivódás, botrány, visszamaradottság süti bélyegét erre a pártra, mely most többek közt ismét oly lépést tett, melyért tüzes korbácsot érdemel. A vezetés ugyanis több száz paptól aláírást csikart ki arra nézve, hogy a *nem orthodoxok egyáltalán nem zsidók*, és az aláírt nyomtatott íveket a vallás- és közoktatásügyminiszternek nyújtotta be, hogy ez azt rendeletileg is kimondja.“

„Jaj nekünk, ki fogja jóvátehetni, mit a bolondok elrontanak!“

Érdekes határozat.

Érdekes határozatot hozott Csongrád megye közigazgatási bizottsága Lévy Ferencz tanfelügyelő előterjesztése alapján.

Maga a tényállás az alább közölt jegyző könyvből eléggé kiviláglik, azért szükségtelen elmondani.

Miután azonban a közigazgatási bizottságnak a cultusminiszterium által is jóváhagyott álláspontját nem osztják mindenütt, úgy hogy pl. a Kolozsvármegyei királyi tanfelügyelő utasította az egyik megyebeli rabbit, hogy a rabbi képesítő héber okleveleit magyar fordításban bemutatni kötelességének ismerje, amit az meg is tett, s miután a gyöngyösi rendeletből tudjuk, hogy a képesítés dolgában ezentul a cultusminiszter kíván döntenit, érdekesnek tartjuk emez actának közlését.

Csongrád megye közigazgatási bizottsága.

1231
kt. 1888 szám

Tárgyaltatott Hegyi Antal csongrádi plébános és községi iskolaszéki tag felebbezése, a csongrádi közs. iskolaszék 1888. évi november hó 22-én tartott üléséből kelt 52 számú határozat ellen, melylyel elhatároztatott, miszerint Büchler Márton congressusi alapon szervezkedett csongrádi izr. hitközségi rabbi az 1876. évi 28. törv. cikk 9. §-a alapján, a községi iskolaszék üléseire meghívatik.

Határoztatott:

A csongrádi közs. iskolaszék fent hivatkozott határozata az ellene közbevetett felfolyamodás elutasításával jóváhagyatik.

Az 1876. évi 28. t.-cz. 9. §. rendeli, hogy a polgári községi iskolaszékek, a választott tagokon kívül minden helybeli hitfelekezetnek rendes lelkésze tanácskozási és szavazati joggal bíró tagja.

A népoktatási törvények végrehajtása tárgyában 1876. évi 20311 sz. a. polgári községi iskolaszékek számára kibocsátott utasítás 2. §-ban pedig köteleességükre tételik az iskolaszékeknek, hogy a szék alakuló ülésébe a községben levő mindegyik hitfelekezeti rendes lelkészt, vagy amennyiben valamely hitfelekezetnek a községben csupán segédlelkésze volna: a segédlelkészt, mint az iskolaszék törvényszerinti tagját meghívják.

Az idézetekből kétségtelenül kitünik, hogy a lelkészek községi iskolaszéki tagsági joga külömbség nélkül egyenlőképen kiterjed minden hitfelekezetre és nincs függővé téve attól, hogy az illető a lelkészi qualificatiónak magasabb, vagy alantabbi színvonalán áll; e részben kizárólag az illetőnek lelkészi hivatali minősége szolgál irányadóul.

Miután a rabbi hivatal elnyerhetéséhez a bevett gyakorlat szerint nem követeltetik meg okvetlenül azon magasabb tudományos készültségen alapuló qualificatió, melyet az országos rabbiképző intézet részéről kiszolgáltatót képesítő oklevél ad, hanem e tekintetben elégséges a hitközség bírálata alá eső theológiai képzettségen kívül, az általános előképzettség mértékére nézve azon minimalis qualificatió, melyet a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministernek 1884. évi február 6-án kelt 5047. számú rendelete (Magyarországi rendeletek tára, 1884. évi folyam II. és III.-ik tüzet) és az izrael. anyakönyvek vezetése tárgyában 1885. évi november hó 13-án 1924 eln. sz. a. körrendelet előir: tekintettel arra, hogy Büchler Márton, csongrádi izr. anyakönyvvezető rabbi ez utóbbi qualificatió követelményeinek megfelel; és nevezett rabbinak anyakönyvvezetővé történt megválasztása e közigazg. bizottság által 1887. évi 646. sz. a. kelt határozattal jóváhagyatott és ugyanazon évi szeptember 5-én kelt 31371. számú miniszteri rendelettel jóváhagyó tudomásul vétetett: — ennek folytán Büchler Márton rabbi, a csongrádi izr. hitközség rendes lelkészeül tekintendő, s e minőségben az 1876. évi 28. törv. cikk 9. §-a értelmében tanácskozási és szavazati jog illeti meg.

A fentebbieknél fogva a csongrádi községi iskolaszék elől hivatkozott határozata, mint törvényes alapon nyugvó intézkedés, jóváhagyandó volt és az ellene közbevetett felebbezést elutasítani kellett.

Miről: a kir. tanfelügyelő, a csongrádi községi iskolaszék, és felfolyamodó Hegyi Antal csongrádi plébános, és községi iskolaszéki tag értesítettet rendeltetik.

Kelt, Csongrád vármegye közigazgatási bizott-

ságának. Szentesen 1889 évi január 17-én tartott üléséből.

Főispán helyett:

Strammer

alispán a közigazg. bizottság h. elnöke.

Jóváhagyatott másodfoku telebbezés elutasításával a vallás- és közokt. miniszter f. é. június 16-án kelt 18836. szám rendeletével.

Iskolai értesítők.

Népiskolák.

VI.

Kalocsa.

A kalocsai izraelita hitközség nyilvános ötosztályú vegyes elemi iskolájának értesítője, azaz a kalocsai zsidó népiskola értesítőjét közli a tantestület, mely két tanítóból és egy tanító-nőből áll.

Bevezetésül Goldstein Jakab néptanító az iskola berendezésének közegészségi tekinteteiről mond el egy pár észrevételt.

Az évi jelentés felemlíti, hogy a kereskedői tanoncok ismétlő oktatására nézve a jövő tanévben intézkedés történt, mert a közbejött akadályok következtében nem teljesült azon óhajítás, hogy a lefolyt tanévben „*e test igévé váljék.*“

A bibliaoktatás a 2-odik osztályban a thóra első könyvét, a 3-dik osztályban a 2. könyvet, a 4-ik és 5-ödik osztályban az 5-ödik könyvet öleli fel.

Földrajzi tankönyv itt is van a 3-adik osztályban s ugyanazon osztálytól kezdve küzdenek Kalocsán is a német nyelvtannal.

Iskolai takarékpénztárt is kezelnek s a 120 gyermek közül 26 takarított 289 frtot. Még Kalocsán dicsérik az iskolai takarékpénztárt: reméljük nem soká.

VII.

Kaposvár.

A kaposvári zsidó hitközség iskolájának értesítőjét, azaz a kaposvári zsidó népiskola értesítőjét az 1888/9. tanévre, olvasó tanévről, kiadja a zsidó hitközség.

Tanügyi értekezést ez értesítő nem ad, hanem csak röviden beszámol a tanév eseményeiről és a hitoktatás állapotáról. Az utóbbi nem tartozik ugyan a népiskolai értesítő keretébe, de tekintve azon körülményt, hogy a tanügy állapotáról nincs alkalma a hitközségnek máshelyütt a nyilvánosság előtt beszámolni, köszönettel vesszük az adatoknak közzétételét.

A népiskola értesítőjéből megtudjuk, hogy «Bassói Berta tanítónő, ki tizenegy éven át odaadó buzgalommal és lankadatlan szorgalommal működött megrongált egészségi állapotára való tekintetből 3

havi szabadságot kapott, de midőn ez idő lefolytával egészsége nem állott helyre, a hitközség fentvezett tanítónőt saját kérelmére állásától felmentette.

Az értesítő nem mondja el, hogy a 11 évi működés után minő nyugdíjat nyert a felmentetett tanítónő.

A nagys. tanfelügyelő s a tekintetes 2-od tanfelügyelő és a t. cz. iskolaszéki tagok meglátogatták az iskolát.

A növendékek nemcsak szombaton, hanem a tavasz beálltával mindennap isteni tiszteletre gyülekeztek.

A hitoktatásra vonatkozólag értesülünk, hogy dr. Herczog Manó főrabbi talmudthóra iskolát szervezett, a melyben az év végére 20 tanuló maradt. Hány volt az év elején?

A népiskola tanulóinak összes száma 197, ami igaz a tavalyi létszámmal szemben 27 főnyi emelkedést mutat, ezzel szemben azonban sajnos még mindig 96 jár a városi községi népiskolába. Már csakugyan ideje volna, hogy a kaposváriak gyermekeiket saját iskolájukba küldjék, nem pedig a közös iskolába.

A bibliatanítás tapintatosan választott fejezetekben a thóra 2-odik és 5-ödik könyvére terjed ki s csak azt kívánnók, hogy a 3-ik könyvből is némely részek felvételnének. A földrajzra a 3-ik osztályban itt is van tankönyv s a német nyelvtannal a 3-ik és 4-ik osztálylyal itt is tesznek kísérletet.

VIII.

Kassa.

Kassa, melynek értesítőjét tavaly nem vettük, amíg a boldogult Rottenberg élt, zsidó népiskolát tartott fenn: ma már ott is izraelita elemi iskola van.

Rottenberg velős cikkeit annál sajnosabban nélkülözzük, mert a mostani tantestület csak a tananyag és érdemsorozat közlésére szorítkozik.

A bibliafordítás, a thóra 2 első könyvének egy részére szorítkozik. E helyett a 3-ik és 4-ik osztályban német nyelvtant tanítanak és Articlek-ck-val írják. Az iskolában 201 gyerek járt.

IX.

Kula.

A kulai izraelita elemi vegyes iskola 60 tanulója közt volt 40 zsidó és 20 keresztény.

Az értesítő szerint „az iskolai könyvtár, mint az iskolai életnek önművelődési eszköze, kiváló figyelmet érdemel“. Csakhogy a kulai iskolának nincsen használható könyvtára, miért is az idén „az iskolai életnek ezen önművelődési eszköze parlagon hevert. Az iskolának két tanítója 6-osztályt tanított.

A 3. és 4-ik osztályban a thóra első könyvét az 5. és 6-ik osztályban a többi 4 könyvet „kihagyásokkal“. Mit hagytak ki, mit nem?

X.

Máté-Szalka.

A máté-szalkai izr. hitközségi elemi iskola második 1888/9-ik tanévi értesítvényét szerkesztette: Herman József főtanító.

Nem volna-e egyszerűbb, ha a főtanító ur egyszerűen a máté-szalkai zsidó népiskola értesítőjét tenné közzé? Lassankint be kell majd látni, hogy a zsidó van oly nobilis, mint az izraelita s úgy hisszük, hogy az országos izr. tanító-egylet is meg fogja magát idei közgyűlésén emberelni s áttér a zsidó elnevezésre.

De lássuk már a máté-szalkai értesítőt. A tantestület, mely úgy látszik egy tanteremben tanít, áll a főtanítóból, ennek feleségéből, aki természetrajzot tanít — női kézimunkát nem tanítanak — és egy segéd tanítóból. A tanév elején a 73 beirt gyermeknek «felolvastattott . . . az iskolai szabályok.» A tanórák számát leszállították, úgy, hogy bibliával együtt csak 8—12-ig és d. u. 2—5-ig tanítottak. Ha ez leszállítás, hány órát tanítottak azelőtt naponta?

A különös hittani tananyagot a szakférfiak okulására a következőkben közöljük:

«I. osztály: héber olvasás, egyes imák és áldások.»

«II. osztály: héber olvasás (és írás), némely imák és áldások, a tiz parancsolat és a 13 hitágazat (magyar nyelven), héber nyelvtani előfogalmak biblia magyar nyelven).»

«III. osztály: héber olvasás (és írás, «Chaje-Odym»-ból hit-erkölcstani és némely szertartást illető magyarázatok, az ünnepek és ünnepszerű napok jelentőségei, rendszeres héber nyelvtan (az eredeti biblia fonálán) biblia, az imakönyv alkalmi használata.»

«IV. osztály: a III. oszt. tananyaga kibővítve s illetve befejezve.»

XI.

Nagy-Kanizsa.

Előkelő intézet, mely a népiskolán kívül kereskedelmi iskolával is bir. Szakértelemmel és melegséggel értekezik Dr. Neumann Ede főrabbi a hitoktatásról a zsidó népiskolában. Ajánljuk az értekezést papok és tanítók figyelmébe.

Az évi jelentés az ifjúsági isteni tiszteletről és a leánygyermek confirmációjáról emlékezik meg

Az iskola belső szervezetét az iskolaszék átalakította; amennyiben elhatározta, hogy a fiúiskola 6 osztályát 6 külön tanítóra bizza, a kereskedelmi iskolává alakítja át. A nép és kereskedelmi iskola közé igen helyes törekvéssel előkészítő osztályt kíván ékelni.

Érdekesnek tartjuk közölni a hitközségnek a kultuszminiszterhez intézett beadványából a következő sorokat:

„A nagy-kanizsai izr. hitközség rég megértvén a haladó kor intő szózatát, minden időben teljes erővel azon volt, hogy ifjúságát a lehető legjobb nevelésben és oktatásban részesítse.“

„Ez okból már 1832-ben 6 évfolyamból álló 3 osztályu népiskolát nyitott, melyet 1840-ben külön leányiskolával kiegészítvén, a fiúiskolát 1844-ben még egy 7. évfolyammal bővítette, melyben kiválóan a kereskedelmi tantárgyakra súly fektetett, míg 1857-ben mint határszéli kereskedelmi város kettős feladatának helyes felfogásában tanintézeteit kétosztályu kereskedelmi iskolával betetőzte, úgy, hogy kereskedelmi iskolánk joggal hazánk legrégebb hasonnemű tanintézetei közé sorozható.“

„Kereskedelmi iskolánkat 32, illet. 45 évi fennállása óta 2400-nál több tanuló látogatta, kiknek nagy része jelenleg mint önálló kereskedők vagy mint keresked. és ipari vállalatok hivatalnokai, részint igen tekintélyes állásokban, karuk tiszteletére válnak.“

Kivánjuk, hogy a n.-kanizsai jeles iskola az újjászervezéssel a hitközség reményeit minden tekintetben teljesítse: virágzása talán más hitközségeket hasonló czélu törekvésre és hasonló fokú áldozatkészségre fog serkenteni.

A népiskola alaposan kidolgozott tantervéből kiemeljük, hogy a thóra a 2-ik osztálytól kezdve tanítatik s a hatodikig jól kiválogatott szemelvényekben befejeztetik.

Az egész tanterv a tapasztalt és céltudatos paedagogusnak tapintatára vall és minden részleteiben, megfelel az intézet speciális viszonyainak és érdekeinek.

A tantestület áll 7 tanítóból, 4 tanítónőből és egy énektanítóból.

Az elemi osztályokba járt 358 fiu, 218 leány, összesen 576; a kereskedelmibe 77 tanuló, összesen tehát 653, tizzel több, mint tavaly. A tanulók közt 286 vidéki volt.

XII.

Nyitra.

A nyitrai izraelita hitközségi népiskola értesítőjét az iskolaszék megbízásából közli Schwarcz Ignác igazgató-tanító.

Az értesítő rövid jelentést ad az iskoláról, amelybe 530 tanuló iratkozott be. Dicséretes dolog, hogy az iskolaszék «a bibliának magyarra való fordítását véglegesítette» és dicséri a tanítótestület buzgalmát, hogy az egyöntetűség érdekében az iskolai használat számára a Deutsch Henrik-féle jeles fordítást közösen átnézték s az iskolába használandó fordítást megállapították.

A jótékonyági rovat, mely a tanulók ruházásáról és a téli népkonyháról emlékezik meg különös dicsérettel, igen gazdag. A gyermekek ruházásáról külön 131 tagból álló egylet gondoskodik.

Az iskola költségvetése 7532 frt, amelyből tandíjak czimén 4000, városi segély czimén 1500 frt térül meg, úgy, hogy a hitközségi pénztárt csak 200 frt terheli.

A tantestület 7 tanító és 2 tanítónőből áll.

Érdekesnek tartjuk fölemlíteni, hogy Hirn Lajos igazgatása alatt Nyitrán nyilvános polgári fiu- és leányiskola áll fenn, melynek értesítőjéből nem tűnik ki, hogy ki tulajdonképen az iskola fenntartója. A statisztikából azonban kitűnik, hogy az intézetet 86 keresztény és 149 zsidó látogatta.

Az intézet, úgy látszik, szerencsés megoldása a zsidó felekezeti körülményeknek és a hitközségek tartózkodásának közép vagy polgári iskolák fenntartásától.

(Folytatjuk.)

Zs. P.

Még egy szó a „Kis megjegyzés”-hez.

Nagyon tisztelt Szerkesztő ur!

Ismerve igazságszeretetét, az «andiatum et altera pars elvénél fogva, kérem, kegyeskednék néhány soromnak b. lapjában helyet szorítani. Halász N. ur, mint a «Hit és erkölcsstan» szerzője hevesen neki ront multkori «egy kis megjegyzésem»-nek s erőnek-erejével azt igyekszik bebizonyítani, hogy az ő állítása s kifejezése minden tekintetben kifogástalan. Fenntartom állításomat, hogy ezen sententia *המאמר עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא* azon állítások közé tartozik «melyeket lépten nyomon idéznek, de a forrást nem képesek megnevezni.» Halász ur kimutatja, hogy ezen tétel a misna egyik commentárjában «Tifereth Jiszroel»-ben található, ahol azonban meg van mondva «*וכדמונהל בפרמי דאנשי*» azaz ezen kifejezés a zsidó nép ajkán él». Én nyomait akartam mutatni, a szentírás, annak magyarázata, a midras s a talmudban, de Halász ur tankönyvét nem érte vád, kár volt tehát Halász urnak annyira neki hevülni, hisz «parturiunt montes et nascetur ridiculus mus». Nagy fáradozásának eredménye az volt, hogy az én álláspontomra helyezkedett s kénytelen volt bevallani, hogy ezen tétel csak nagy népszerűségnek örvend, de a talmudban nem akadhatunk nyomára.

Halász ur fordítását «a ki maga-magát elvesziti, arról tudnivaló, hogy nincs része az örök életben» határozottan rosznak declarálom; nyelvi okból azért, mert ily kifejezés «maga-magát elveszíteni» nem létezik, magyartalan. Exegetikai szempontból bírálva, helytelen, mert ha *לדעת* a következőhöz lenne csatolandó, *יש* következnek; a *ש* jelen nem léte mutatja, hogy *לדעת* az előbbihez tartozik — Bocsánatot kérek különben tekintetes szerkesztő urtól s a szives olvasótól, hogy újra vissza kellett térnem megjegyzésemre, mely nem irányult sem Halász ur ellen, sem tankönyve ellen, hanem egy kis, szerény megjegyzés akart lenni az illető tétel értelmezéséhez, melyhez az impulzust Halász ur tankönyvéből

kaptam. Ujból «jelesnek» ismerem el Halász ur tankönyvét, noha egyes prófétai versek fordítása nem üti meg a mértéket, de ezen szempont nem mértékadó ily tankönyv értékének megbírálásánál. — Hogy Halász ur b. figyelmét egy fontos dologra tereljem, azon körülményre utalok, hogy hijával vagyuk oly hittankönyvnek leányok számára, mely a praktikus élet követelte törvényeket és magyarázatait is magában foglalja, pedig égető szükség lenne arra, hogy a serdülő leányok a tankönyvből megismerkedjenek azon törvényekkel, melyeket egykoron mint zsidó háziasszonyoknak ismerniök s respectálniok kell. Bizton tudom, hogy sok felsőbb leányiskola, polgári leányiskola s népiskola hittanára örömmel üdvözlölné oly könyvet. Hivatott férfiu ily könyv megírására Halász ur lenne. Talán ezen megjegyzésemmel nagyobb hálára köteleztem t. Halász urat, mint az elsővel, de nem tehetek róla «amicus Platonis, sed magis amicus veritatis», tisztelője és barátja vagyok Halász urnak és törekvésének, de az igazságnak még inkább hódolok.

Amicus.

TÁROZA

A HÁZALÓ ÉS FIA.

EREDETI BESZÉLY.

Az «Egyenlőség» számára írta: *Viola Miksa.*

(Folytatás).

(17)

Házasságának első hónapjaiban Berta tulbaldognak érezte magát, bár vette észre, hogy Károly csak türi csókjait, s hogy mogorván magában zárkozott.

Tudta, hogy Mathild érti fájdalma nyilvánul nála, s azt hitte, hogy ez nemsokára el fog tűnni. Csalódott.

Bármennyire iparkodott, hogy felvidámitsa, bárátságos tekintettel sem jutalmazta törekvését, úgy látszott, mintha idegennek nézné.

Berta kéréssel próbált szerencsét, de ez mitsem használt, és könyei sem üzhették el a férj ellenszenvet, melyet ez minduntalan tanusított.

Kora reggel távozott hazulról, hogy meglátogassa betegeit; fáradhatlanul járt-kelt, s ahelyett, hogy este nyugalmat és szórakozást keressen, tanuló szobájába zárkozott, és ott lámpafény mellett virasztott míg végre fáradtan és ellankadva dőlt nyughelyére.

Az erőlködés ártott egészségének.

Arcza sápadttá lett, szemei kezdtek beesni.

Csakhamar más kinos körülmények is járultak ehhez.

Neje megboszulta magát, a miért elhanyagolta. Szomszédasszonyok járogattak házába; ha hazatért feleségét kártyázva találta még pedig oly buzgóság-

gal játszott a menyecske, hogy észre sem vette férje jelenlétét; dohányozni is szokott, végig nyugtózkodva támlásszékén fujta a füstöt oly kedvvel és kitartással, mintha az volna legnagyobb öröme, ha a kék füstkarikák után bámulhat.

Károly eleinte úgy tett, mintha ezt észre sem venné, de mikor neje folyton-folyvást folytatta ezt az életmódját, figyelmeztetni kezdte magaviselete illetlenségére.

Megvető mosoly volt a válasz e figyelmeztetésre.

Berta közönyösen keverte a kártyákat és kényesen fujta a füstöt a levegőbe, mintha nem is hallaná, mintha most férje úgy nem léteznék ő számára mint ahogy ő nem létezett azelőtt Károly számára.

A férj csakhamar belátta, hogy fáradozása hiába való. Halgatott és szabadjára eresztette nejét. Magába fojtotta haragját s még mogorvábbá, még hallgatabbá lett.

Az öreg Wallfeld nem igen vette észre a békétlenkedést. Majdnem egész napon át a házon kívül volt és az utakon pompázott fel s alá vagy pedig meglátogatta ismerőseit, kikre csakhamar szert tett.

Ha az étkezések alkalmával együtt látta fiát és Bertát, azt hitte, hogy a halgatagság divatos az előkelő házaspároknál, mert hogy fia, kinek megvolt a doktor titulusa, és kit a városka lakószai nagyon tiszteltek, előkelő személyiség, azt bizonyosra vette; épügy menyét sem nézte közönséges asszonynak, mert hiszen „fővárosi bankár“ volt az apja.

Nem tartott sokáig, és az öreg Wallfeld már önmagán is az előkelőség tüneteit vette észre.

Hogy is lehetett másképp?

Uj, városi ruhákban járt, melyek eleinte kellemetlenek voltak; aztán pipa helyett, melyet évekkal azelőtt takarékoságból félre tett, most már kitűnő szivarokat szítt, melyek nagyon kellemesen illatoztak. Mindenki, aki elment mellette, tiszteletteljesen üdvözölte, mert hiszen atyja volt a helység egyetlen orvosának, tisztelt férfit, ki bátran számíthatta magát az első közt.

Az öreg dusálkodott a legjobb ételekben és italokban, dolgoznia nem kellett, gondjai nem voltak, szóval, szerencséje tetőpontján érezte magát, reményei céljánál gondolta magát, és nem cserélt volna a királylyal sem.

Ugy rémlett előtte, mintha nyomorának hozsuzu ideje csak röpke álom lett volna, s mintha már születésekor is arra lett volna kiszemelve, hogy a egkitűnőbbek közt foglaljon helyet.

Borongós őszi napon történt.

Az öreg Wallfeld a jegyzőt látogatta meg s aztán lassu léptekkel tért hazafelé ebédre.

(Folyt. köv.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük **Julius végén** lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre	8 frt — kr.
fél évre	4 frt — kr.
negyed évre	2 frt — kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak

egész évre	7 frt — kr.
fél évre	3 frt 50 kr.
negyed évre	1 frt 75 kr.

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Váci-körút 23. sz.

Naptár.

Vasárnap (1889. augusztus hó 4.,) 5649 ab hó (30 napos) 7., hétfő (erev tis'oh b'ov — este a templomban felolvassák Jeremiás Siralmait (Échó) 8., kedd (tis'oh b'ov) (Jeruzsalem elpusztulásának évfordulója) böjtnapja. A kínosz (gyászdalok) eléneklése után meglátogatják a sírokat) 9., szerda 10., csütörtök 11., péntek (szóf z'man kiddus l'vónó) 12., szombat (sabosz nachamu — délután olvassák a 4. p'erek-et) 13. napja. Hetiszidra: Vóeszannan.*

Hazai hírek.

— **Dr. Goldziher Ignác** hazánk e kiváló orientalistája és a pesti zsidó nagyhítközség titkára Stokholmba utazott, hol a f. hónapban tartandó orientalisták congressusán Vámbéri Árminnal és Hunfalvy Pállal együtt a magyar kormányt képviselni fogja.

— **Rabbiválasztás.** A pécsi hitközség, mint értesülünk utolsó közgyűlésén egyhangulag és nagy lelkesedéssel Dr. Perls Armin kecskeméti főrabbit választotta meg papjának. Dr. Perls egyike hazánk legkiválóbb rabbijainak épügy mint Pécs egyike az ország legszebb és legelőkelőbb községeinek. A hely, melyet Dr. Perls elfoglal, egy évtizednél tovább (Dr. Kohut Sándor eltávózása óta) betöltetlen volt.

— **Rabbi beiktatás.** Dr. Ilesch Ármint, Ó-Kanizsai rabbi f. hó 8-án tartja bevonulását új községébe Mohácsra. A község ez alkalomra nagyszerű előkészületeket tesz és új papjának küldöttségileg Bajáig megyen elébe. A fogadtatáson részt vesznek a fiatal

rabbi ipja, rabbi Perls Meir, nagzkárolyi pap, ki tudvalóleg a jelenkor egyik legnagyobb talmudtudója, és két sógora, Dr. Lévy Mór, temesvári és Dr. Perls Ármin kecskeméti zsidó lelkészek.

— **Deutsch Henrik** 70 éves jubilaumi ünnepélyének megtartását a jubilans saját kérésére augusztus 21-ikére halasztották, midőn ugyanis az országos tanítóegyesület közgyűlését tartandja.

— **Tábornok és rabbi.** Gyulafehérvárról írják lapunknak. Főt. Weisz Kálmán, szeretett rabbink e napokban ép oly meglepő, mint kitüntető látogatásban részesült. *Wattek* Ferencz tábornok, ki 1884 óta városunk térparancsnoka, de a kit Ő felsége most hadtestparancsnokká nevezett ki Kassára, városunkból való eltávóztatása előtt rabbinkat látogatásával tisztelte meg. „Nem tehettem — szólt a rabbihoz — hogy eltávozzam innen, a nélkül, hogy elismerésemet ne fejezném ki, községe és tisztelendőséged iránt, azon áldozatkészségért és benső vallásosságra valló azon tenyeiért, melyeket a zsidóhitű katonák iránt minden ünnep, de első sorban a husvét ünnep alkalmából tanusítanak. Ezt akartam községének megköszönni és Önnek nemes buzgóságáért elismerésemet kifejezni.“ Az új hadtestparancsnok ő excellenciája ezután még egy félóráig időzött papunknál, mi nemcsak órá nézve, de egész községünkre nagy megtiszteltetés.

— **Jeles főispán.** *Nyiregyházáról*, székhelyéről ama megyének, melyben Tisza-Eszlár van, írják lapunknak a következőket: *Kállai* András főispán, ki már széktoglató beszédében is kijelentette, hogy az osztály és vallás különbségen alapuló előítéleteket perhorreskálja, a napokban meglátogatta a rabbit, kinél negyed óráig időzött. A lelkész örömtelten fogadta a főispánt, s távoztakor papi áldását adta rá. A zsidó hitközség új, felvilágosodott szellem ébredését látja a főispán látogatásában.

— **A nagyatádi zsidó hitközség,** melynek volt rabbija, Dr. Steinhez Jakab székesfehérvári főrabbi lett, Dr. *Kelemen* Adolfot, eddigi gyöngyösi hittanárt választotta meg rabbijának. Dr. Kelemen tanulmányait a budapesti rabbiszemináriumon és a berlini zsidó főiskolán végezte.

— **Halálozás.** A szerencsi zsidó hitközségben 25 év óta áldásosan működött rabbi, *Bilitzer* Amram Jisáj hirtelen meghalt. A hitközség *Eckstein* Mózes előljáró iniciálása folytán még a volt rabbi eltemetése előtt fiát, *Bilitzer* Pinchaszt egyhangulag rabbijának választotta. Mindenestre szép actusa a pietásnak.

— **Majna melletti Frankfurti rabbinak** a nemrég elhalálozott Samson Raphael *Hirsch* világszerte hírneves rabbi helyére Dr. *Gugenheimer* kolini (Csehország) rabbit, az elhunyt rabbi vejét választották meg. Dr. *Gugenheimer*, épúgy mint *Hirsch* Mark prágai rabbi, ki e napokban foglalja el a hamburgi

főrabbiág székét, magyar származású és több éven át rabbija volt a székesfehérvári zsidó hitközségnek.

— **A horvát bán a zsidó templomban.** *Khuen Héderváry* gróf horvát bán a napokban Károlyvárosban időzött és ez alkalommal megtekintette a zsidó templomot. Ennek előcsarnokában a zsidó hitközség díszelnöke, *Stern* Frigyes dr. fogadta, ki horvát nyelven üdvözölte. Ezután a kar éneke és az orgona zenéje hangzása mellett a templomba tértek, hol a bán meghallgatta egy zsoltár eléneklését. A nemes gróf behatóan tudakozódott a község viszonyai felől, melyekről *Josefovic* főkantor adott neki felvilágosítást. A bán kifejezvéen teljes meglepedését a látottak felett a község zsívó-kiáltásai közt távozott.

— **Meghívó.** Az «Orsz. magy. izr. Tanító-egyesület» alapszabályainak 21. §-a értelmében f. évi augusztus hó 21-én szerdán és folytatólagosan 22-én, csütörtökön, Budapesten, VII. kerület, sip-utca 12. szám, a fiúiskola nagy dísztermében, mindig délelőtt 9 órakor tartja **rendes közgyűlést**, melyre összes alapító-, pártoló-, rendes- és tiszteletbeli tagjai, valamint a tanúgybarátok ezennel tisztelettel meghívotnak. E közgyűlésen a következő kérdések fognak tárgyalatni; 1. Nevelés és tanügy. Előadó dr. Málnai Mihály, izr. tanítóképző-intézeti tanár. 2. Az olvasókönyvekről. Előadó Hoffmann Mór, tanár, Nagy-Kanizsáról. 3. Hitoktatás a felekezeti és közös iskolákban. Előadó Klein Salamon, néptanító, Szegedről. 4. A tanítói nyugdíjügy. Előadó Bányai Jakab, néptanító, Nagy-Becskekről. 5. A zsidó tanítói árvaház ügye. Előadó Csajági Béla, a pesti izr. fiú-árvaház igazgatója. 6. Az egyesület munkálkodása. Előadó Szontágh Jenő, néptanító, Szolnokról. 7. A segélyügyre vonatkozó javaslatok. Indítványozó Walder Jakab, polgári iskolai tanár, Bajáról. 8. Tisztujtás. 9. Netáni indítványok. Ezen tétel sorrendje az előértekezleten fog véglegesen megállapítatni, mely a közgyűlést megelőző napon este 6 órakor a megnevezett helyiségben tartatik meg. Budapesten, 1889. július 31-én. Az elnökség.

— **Kérelem az izr. hitközségekhez.** Az „Országos magy. izr. Tanító-egyesület» f. hó 21-én tartja rendes közgyűlést s a magyar zsidó tanitóságnak alkalmat szolgáltat saját anyagi és erkölcsi állapotának javítása, valamint a zsidó iskola jóllétét előmozdító eszközök megválasztása, illetve foganatosítása fölött tanácskozni, tehát felekezeti életünk legfőbb tényezői képezik majd tárgyalásaink alapját. A zsidó hitközség jól felfogott érdekei is megkívánják, hogy a hazai zsidó tanitóság mennél több tagja megjelenjen e közgyűlésen, hogy határozatainknak, melyek bizonyára úgy a tanítóra, mint az iskolára nézve csak alkalmasak, czélszerűek és üdvösek lesznek, annál nagyobb hatásuk legyen. Az eszmecsere, mely ily alkalommal az iskolaélet minden mozzanata fölött a tanítók közt folyik, hivatva van a tanítót serkenteni, buzdítani, felvilágosítani, a szent ügy iránt lelkesíteni, tapasztalatainak alapuló nézeteit tisztázni, véleményeit módosítani, törekvéseit kellő irányba terelni, szóval tevékenységének hat-

hatósabb lendületet adni. Ámde a tanítók anyagi helyzete nem olyan, hogy az utazás költségeit fedezhetnék, s így a legtöbb esetben kényszerítve vannak otthon maradni, noha hivatási kötelességérzetük sorakozásra ösztönzi. Ez okból fordulunk a t. cz. izr. hitközségekhez azon kérelemmel, hogy: *kegyeskednének tanítóikat a közgyűlésre való utazásra anyagi támogatás által nagylelkűen buzdítani*, és ilyenén módon a hazai zsidó iskolaügyet előmozdítani, miről majd «Értesítőnk» lapjai a legnagyobb hálával meg fognak emlékezni. Bpsten, 1889. augusztus hó 1. Az «Orsz. magy. izr. Tanító-egyesület» elnöksége.

Lapunk — július hó elmulván — rendesen minden vasárnap fog meg- jelenni.

Külföldi hírek.

— **Zsidó követ.** *Newyorkból* táviratozzák, hogy a napokban érkezett meg *Washingtonba* *Levy* Giulio, az olasz király követe, ki ezentul mint rendes követ képviseli majd Olaszországot. A fiatal diplomata jámbor zsidó, növendéke a híres *Malvanonak*, ki 1881-ben a külügyi hivatalban helyezte el. Az amerikai köztársaság elnöke a bemutatási czeremonia alkalmával biztosította Levit a felel, hogy nagyrabecsüli hitsorsosait. — Amerika tudvaevőleg már ismételtelen küldött ki zsidó követeket.

— **Zsidó a Capitolban.** A római lapok írják, hogy az „örök város“ tanácsa azt tervezi, hogy *Alatri* Sámuel mellszobrát elhelyezi a *Capitol* csarnokában, hol azoknak a polgároknak emelnek emléket, kik rendkívüli érdemeket szereztek a város körül. Kétségtelen, hogy a városi közgyűlés hozzájárul majd a tervhez.

— **Zsidó ingyenes iskola.** *Londonban* mult vasárnap ment végbe a zsidó szabad-iskola vizsgája, mely alkalommal *Rothschild* lord, az iskola védnöke elnökölt. Több száz mindkét nembeli tanuló (a világ eme legnagyobb iskolájának 5000 tanulója van) nyert el jutalmakat, melyeket *Rothschild* lady személyesen osztott ki buzdító szavakat intézve a kitüntettekhez. *Adler* Herman dr. a főrabbi helyettese gyönyörű beszédet intézett a nagyszámu közönséghez. Megemlékeztén *Phillips* B. L. asszonyról, ki 25 éven át volt a leányiskola igazgatónöje, hosszabbban méltatta a szabadiskola érdemeit. Említette, hogy London keleti részében 57,000 zsidó van, kik nagyobbára a kontinensről vándoroltak oda, és kiknek gyermekei alighanem elvesznének a zsidóság, de a társadalom számára is, ha a szabadiskolában nem részesülnének vallásos és alapos világi oktatásban. — Ezután még többen szólaltak fel üdvözölve a tanítókat és a növendékeket, kiknek szépen előadott dalai fejezték be a kiválóan sikerült ünnepet.

— **Pályanyertes zsidó művész.** *Schiff* Miksa, bécsi nagykereskedőnek, a Hitelegylet elnökének fia a

berlini királyi akadémián rendezett kiállítás alkalmával elnyerte az első díjat. Egy berlini lap ez alkalmából a következőket írja: Legkimagaslóbb a kiállított tervek közt az, melyet *Schiff* növendék készített, ki *Delila*-nak a filiszteusok által történt megvesztegetését ábrázolja. A filiszteusok alakjai kitűnők, valamint *Delila* képe is niven visszatükrözi a habozást. Egy vén asszony, ki a leányt az árulásra készíti, egészíti ki a képet.

— **Nagyszerű adomány.** *Brüsszelből* írják, hogy *Montefiore-Levi* szenator 1.000,000 frankot adományozott a brüsszeli csillagda céljaira.

— **Rabbiképzőintézetet** állít fel a bécsi »Bész Hamidras« egyesület. Az illető beadványt a városi hatóság helyeslőleg továbbította már a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

— **Az antiszemitizmus ellen.** Ausztriában sajnos még mindig annyira dühöng az antiszemitizmus, hogy csak örömmel üdvözölhetjük azt a vállalatot, melyet *Kisling* Károly dr. (keresztény) jónevű jogi és politikai író létesít. Folyóiratot alapít, melynek feladata lesz az antiszemitizmus legyőzése. Az első füzet már megjelent, és közli a vállalat programját. *Kisling* az eddig megjelent antiszemita iratoknak kritikai méltatása útján bebizonyítani akarja, hogy mily tudatlanok és rosszakaratuak a zsidóság ellenségei, kik nem átalják a hazugságot és elcsavarást. A program különösen az ifjúságról emlékezik meg, melynek gondolkozási módját az antiszemita nagyrészt megmételtyezik. „Az ily ifjúságból kerüljenek ki a nyilvános hatalom viselői, a nép képviselői, a jövő lelkészei és tanítói?“ — így szól az előszó. — „Várhatunk-e igazságot az antiszemita biráktól? Hogyan taníthatnak és képezhetnek antiszemita papok és lelkészek, és mily szellem uralkodnék a törvényhozás testületében?“ Bizonyára az antiszemitizmus oly fekélye a társadalomnak, melyet multhatatlanul ki kell irtani.

— **Gyalázatos rege.** Udvari lakoma alkalmával történt; még pedig épen a tiszta-eszlári pör idején, hogy egyik főherczeg megkérdezte a zsidó származásu *Weilent*, hogy tulajdonképen mi igaz van a «ritualis véráldozat» hírében. A jeles író hirtelen így felelt: Császári fenség! igazán nem hittem, hogy még ily magas körökben is akadnak hívői ennek a gyalázatos regének.» — *Ferencz József* király tanuja volt a jelenetnek és *Weilen* vállalt veregetve mondá: «Helyesen felelt, kedves *Weilen*!»

— **Rubinstein Antal** a napokban ülte meg ötven éves jubileumát Szentpéterváriban. Ez alkalmából a czári család és a pétervári közönség nagy kitüntetésekben és ovációkban részesítette. A czár következő táviratot intézte hozzá: «A császárné és én örömmünnepe alkalmából üdvözöljük és kívánjuk önnek, hogy még számos évig működjen az ifjúság zenei kiképeztetése körül és folytassa szerzői tevékenységét. *Sándor*.» A trónörökös ezt sürgönyözte: «Tiszta szívenből kívánok önnek szerencsét kedves *Rubinstein* Antal, művészi pályája ötvenedik

emléknepjén. Az isten még számos évet adományozzon önnek, hogy továbbra is működhessék. Miklós.» A csári család más tagjai is üdvözölték Rübinstein.

— **Szétugrasztott antiszemita.** A bécsi hivatalos lap tegnap közölte az osztrák belügyminiszter határozatát, melylyel a „Schulverein für Deutsche“ című egylet alapszabály szerinti működési körének átbágása miatt feloszlatja. A jeles iskola-egylet *Schönerer* hírhedt volt képviselő alapította, s aztán felhasználta a maga politikai és szociális céljaira.

— **Angol zsidó szövetkezet.** Az Anglo Jewish-Association újabb jelentés szerint a szövetkezet következő helységeiben alapított és tart fenn iskolákat: *Bagdad*, 152 tanuló, *Bombay*, 242, *Brussza* 92, *Bakarrest* 409, *Konstantinápoly* 341, *Corfu* 100, *Crajuva* 162, *Damaskus* (Talmud-Tórah) 450, *Damaskus* (leányiskola) 110, *Fez* 105, *Haifa* 135, *Jasszy* 175, *Jeruzsálem* 234, *Mogador* 109, *Filippopol* (fiúiskola) 219, *Filippopol* (leányiskola) 130, *Saloniki* 699, *Teluan* 238 tanulóval.

— **Elítelt antiszemita szerkesztő.** *Seidel* Józsefet, a bécsi Sonntagsruhe című antiszemita szennylap szerkesztőjét a törvényszék hat havi súlyos börtönre ítélte. A jeles férfiú ugyanis, ki tüzzel vassal szerette volna elpusztítani a zsidóságot, szabad óráiban okmányhamisításokkal foglalkozott, és több száz embert csalt meg, galád módon elikkasztva pénzüket, melyet egy egylet alapítása céljából adtak össze.

— **Zsidó községi tisztviselők.** Csehország tudvalevőleg kedvencz fészke az antiszemitaoknak, kiknek tanait tanárok és tanítók is terjesztik. Mind a mellett megesett, hogy *Rothjanovitz* Huttenberg kerületi mezővárosban, hol csak három zsidó család lakik, *Vordörfer* zsidó lakost választották meg polgármesterré, míg hitsorsosát, *Schiket*, községi tanácsossá választották.

— **A legnagyobb szegényfolt.** *Prágában* a múlt héten népgyűlés volt, melyet az ó-cseh polgári kör rendezett. *Palacky* dr. képviselő a gyűlés folyamán határos beszédet tartott, melyben az antiszemitizmust századunk legnagyobb szennyfoltjának nevezte. — Csakhogy az antiszemita szeretik ám a szennyes-zavaros.

— **Kiváló zsidók.** A „Gazzetta Ufficiale“, Olaszország hivatalos közlönye, a napokban több kitüntetett polgár nevét közli; ezek közt számos zsidóra is akadunk. A San Maurizio e Lazzari magas rendjét *Friedländer* Hector, az Agenzia Stefani igazgatója nyerte el; *Iou* Alessandro, a turini község eddigi elnöke a koronarendet kapta; ugyanezt nyerték el *Israel* Levi, *de Benedetti* Guiseppe és *Bonaint* Benedetti, kik miniszteri hivatalnokok.

— **Derék tanulók.** A *shitomiri* gimnásiumban az évről vizsgák alkalmával 6 arany és ezüst érmet osztottak ki a legjobb tanulók közt. A hat kitüntetett növendék közt négyen zsidók.

— **Feloszlott antiszemita egylet.** *Grácban* a hírhedt Styria burschenschaftot, mely gyülekezési helye volt az antiszemita érzelmű diákoknak, feloszlatták, a mi csakugyan idején is volt.

— **Zsidó Maecenas.** *Bischoffsheim*, hírneves párisi műértő, a fiatal művészek sokat emlegetett és dicsért pártfogója. a napokban ritka szép ásványgyűjteményt vett 20,000 frankért és a gyűjteményt odaajándékozta a párisi múzeumnak.

— **Zsidó tábornok.** *Hinslein* A. francia dandár — tábornokot Carnot köztársasági elnök kinevezte a becsületrend Commandeurjává.

— **Bamboccio.** *Di Armijo* Vega spanyol miniszter hivatalból felszólította a tangeri spanyol consult, hogy tiltsa be a bamboccio-körmánéket, melyek alatt Iskariót Judást ábrázoló alakot szoktak az utcákon végig hurgolni. A consul azonnal kibocsátotta a tilalmat, de a fanatikusok nem akartak engedni, és csak a főkolompósok letartóztatása után lehetett a rendet helyreállítani. — Természetes, hogy a marokkoi zsidók örömmel fogadták a rendeletet, mert a bamboccio-procressziók rendszeren zsidóellenes zavargásokat okoztak.

— **Érsek és rabbinus.** *Sebag-Montefiore* József, néhai Montefiore Mózes unokaöccse, a napokban három előkelő vendéget fogadott east-cliffi birtokán, mely a szép Ramsgate közelében fekszik. Meghívására egy időben érkeztek hozzá *Canterbury* érseke és *Adler* H. dr., meg *Gaster* dr. rabbinusok. A három lelkész a lehető legfesztelenebbül és barátságosan érintkezett egymással.

— **Antiszemita kudarcza.** *Dürenben* július 15-én az antiszemita csunya vereséget szenvedtek. Egy gyűlés alkalmával *Törster* dr. hosszadalmas beszédben hangoztatta annak szükségét és nagyszerűségét, hogy „üssük a zsidót“ és végül felszólította a jelenvoltakat, hogy egy antiszemita egylet alapítása céljából iratkozzanak alá a gyűjtő iven; a felszólítás azonban mitsém használt, mert egyetlen tag sem jelentkezett.

— **A sahtól kitüntetett zsidók.** *Amsterdamból* írják a következőket: A persa sah amsterdami tartózkodása közben több kiválóbb férfiut részesített kitüntetésekben; a kitüntetettek közt számos zsidó is van. Így például maga a persa főkonzul, *Hesse* Abraham és ennek fia Gyula, ki alkonzul, a nap- és oroszánrend tisztjeivé lettek. *Kalisch* J. U. hírlapíró, *Daniels* Sándor és *Sitta* József városi tanácsosokat, valamint *Sequeira* J. szállodaigazgatót ugyane rend lovagjaivá nevezte ki a sah.

— **Zsidók alapítványa.** *Drohobycz* galicziai városban *Gartenberg* Mózes és neje *Ottília*, nagyszerű alapítványt létesítettek a király negyvenéves uralkodási jubileuma alkalmából. *Százezer forintot* adományoztak egy *Drohobyczben* alapítandó zsidó szegények háza javára, és az összeg felét átadták a helytartónak. A

másik 50,000 frton beszerezték a telket és felépíttek a kor igényeinek megfelelő épületet. A napokban történt az alapkövetés, mely alkalommal nagy és előkelő közönség gyülekezett egybe.

— **Az érdem jutalma.** *Asayag* Pinkász, tangeri hírlapíró, ki egy madridi hírlap politikai levelezője, az Izabella rend lovagjává lett kinevezve. Ő az első mór journalista, kit a sajtó terén szerzett érdemeiért tüntettek ki. — *Umberto* olasz király az olasz koronarend nagykeresztjét adományozta *Todeschini* dr., hírneves zsidó pathologusnak.

— **Kiutasított zsidók.** A *smolenszki* zsidóknak keserves a sorsuk; egymást érik az őket sújtó rendeletek. Legutóbb meghagyták ama zsidóknak, kik nem *smolenszki* illetőségűek, hogy a legrövidebb határidő alatt távozzanak a városból. A rendőrhatalóság e rendelete következtében 5000 embernek kell kivándorolnia.

— **Jótekonyság.** *Varsóban* néhány hónap előtt halt meg *Levi Lesser* nevű tekintélyes polgár, ki 48,000 rubelt hagyományozott jótekonny célokra. Az örökösök most megtoldották az összeget 32,000 rubellel arra a célra, hogy az egész hagyomány egy zsidó tébolyda létesítésére fordíttassék.

— **Zsidó igazságügyi tanácsos.** *Strassburgból* írják, hogy *Blumstein* dr. kiváló ügyvédet és jogtudóst a császár kinevezte császári-igazságügyi tanácsosnak.

— **Emlékiratok.** *Alatri* Sámuel, mint értesülünk, terjedelmes emlékiratokat hagyott hátra, melyekben számos, igen érdekes történelmi adatot dolgozott fel. A ferrarai főrabbit, ki benső barátságban élt az elhunytal, megbízták az iratok rendezésével. Minthogy *Alatri* gyakran érintkezett három pápával, különösen IX. Piussal, az emlékiratok közlését nagy érdeklődéssel várják.

— **Költözködő halottak.** Megható jelenet játszódott le a napokban Genuában. A cava zsidó temetőt a rabbi és a hitközség minden erőlködése dacára kisajátították. Ennek következtében a holttesteket exhumálták, és több mint ötszáz koporsót átvittek az új temetőben, mely *Shaglioni* külvárosban van. *Finski* főrabbi ez alkalomból megható beszédet mondott.

— **Bolgár zsidók tudványa.** *Sofiában* néhány fiatal ember együletet alapított, melynek célja a művelődés terjesztése a szegényebb nép körében. A végből ingyenes esti tanfolyamot nyitottak oly felnőttek számára, kik nem részesültek elemi oktatásban. Két nap alatt 151 hallgató jelentkezett, s ezek közt 80 zsidó. Tekintettel ezeknek nagy számára péntek s szombat este, valamint zsidó ünnepeken nem tartanak előadásokat. Együtt ülnek zsidók és keresztények a padokban és a keresztény tanítók egyaránt fáradoznak velök.

— **Zsidó tiszték Bulgáriában.** *Ferdinand* bolgár fejedelem nevenapja alkalmával kétszáz végzett hadiskolai növendéket alhadnagyokká nevezett ki. Ezek közt két zsidó van; egyikük *Gardi* B. Filíppopolból, a másik

a rustsuki *Behget* R. Ők a bolgár hadsereg első zsidó tisztjei s minthogy Bulgáriában a zsidókat illetőleg nincsenek kivételes rendszabályok és az előléptetés a szolgálati évek száma szerint történik, a zsidó tiszték is magas rangra vihetik. Jelenleg a hadiskolában nincs zsidó növendék.

— **Elhalgattatott antiszemita** *Krautmann* Ferdinánd, az «Unverfälschte deutsche Worte» szerkesztője távozott e vesztül antiszemita lap redakciójából és egyúttal a német-nemzeti egyesület elnökségéről is lemondott. Ezután tartózkodni fog minden politikai működéstől. A «Vaterland» értesülése szerint, *Krautmann* tanító lévén, utasítást kapott, hogy vagy mondjon le a politikai pályáról, vagy pedig a tanítói hivatásról.

— **Kownóból** írják a következőket: *Platon* kievi metropolita Pétervárra utaztában meglátogatta a várost, hol nagy ünnepélyességgel fogadták. Számos küldöttség üdvözölte, s ezek közt a zsidó hitközségé is, melyet *Spector Jizchak Elchanan* főrabbi és *Schmitkind* rabbi vezettek, kik díszes emlékiratot nyújtottak át a metropolitának. Ez, elolvastván az iratot, így szólt: «Nagyon jól tudom, hogy sorsotok szomorú és mindig kész voltam arra, hogy segítsek rajtatok. Nem csak egyszer védtem ügyeteket ellenségeitekkel szemben, s ha valami kérnivalótok van, adjátok át folyamodványotokat. A fővárosba utazom és eljárók majd érdektekben.»

— **Zsinagóga-szentelés** *Wildbadban* a napokban szentelték fel az új zsinagógát, melynek létrejötte leginkább *Seligmann-Wandsbeeh* és *Mayer-Karlsruhe* uraknak köszönhető. A zsidó fürdővendégek természetesen nagyon örülnek az új imaháznak. A felszentelési ceremóniát *Mannheimer* dr. rabbi végezte. Este diszbankett volt, mely alkalommal a württembergi királynak távirati uton fejezték ki a jelen voltak hódoló szeretetüket és tiszteletüket. A király csakhamar válaszolt, meleg szavakban kifejezve a zsidók iránti jóindulatát. A diszlakomán részt vettek a város legelőkelőbb lakosai és vendégei. A királyi táviratot a polgármester olvasta fel, ki ezenkívül szép beszédet is mondott, melyben hivatkozott a királyi tisztviselőinek is szabadelvűségére.

— **Zsidó életmentő.** A johnstowni árvíz és tűzvész katasztrófa alkalmával tudvalevőleg több ezer ember vesztette életét. Ezek közt számos newyorki is volt. Az egyetlen newyorki, a ki a rémes katasztrófából menekült, hitsorsosunk, *Klein J. H.* volt. Ugyanőt illeti az a dicsőség, hogy hatvan ember életét mentette meg, illetve hozzájárult a megmentéshez. A *Merchant*-szállodában volt, mely biztosabb helyen fekszik, és innen operált nagy sikerrel. Az épület mellett elszó házakból és rögtönzött tutajokról megmentette a szorult helyzetekben levőket. *Philippus* M. lelkes, ki nejevel és két gyermekével egy asztalon menekült családotul *Kleinnak* köszönheti menekülését. A derék ember ezenkívül sokat tett az inségre jutottak felségélyezésére.

Pályázat.

A **nyitrai** aut. orth. izr. hitközségben egy **rabbi** és **anyakönyvvezetői** állás betöltendő, melyre pályázat ezennel megnyittatik.

Pályázhatnak azon magyar honpolgárok, kik a **al m u d b a n** alapos jártassággal bírnak és ezen állás betölthetésére való képesítésüket országosan elismert rabbiktól elnyerték, kik azon felül magyar és német nyelven hitszónoklatot tartani és az anyakönyvvezetői minőség tekintetében érvényben fenálló miniszteri rendeletnek megfelelni képesek.

Ezen állással évi **1500** forintnyi fizetés, szabad akás és a szokásos mellékjövedelem jár.

Felkéretnek ennél fogva mindazok, kik ezen állást elnyerni kívánják, hogy teljesen felszerelt pályázati kérvényeket 1889. évi **augusztus hó 15-ig** bezárólag alulírott elnökséghez nyujtsák be.

Próbaszónoklatra csakis az elnökség által meghívottak bocsáttatnak; s a meghivandók kötelesek úgy magyar, mint német nyelven próbaszónoklatot tartani.

Kelt Nyitrán 1889. évi július hó 4-én.

A hitközség nevében

Dr. Pereszlényi Henrik

elnök.

Pályázat.

A **szegárdi** izr. hitközség egy rabbi-állás szervezését elhatározván, ennek betöltése céljából ezennel pályázatot hirdet.

Pályázótól megkívántatik a magyar és német hitszónoki és a héber tudományban való szakképzettségén kívül a bölcsészeti-tudori oklevél. A jövedelem áll: **1000** frt fizetés, **300** frt lakbér és az anyakönyv vezetéssel járó, törvényesen megállapított díjakból.

Ezen állást elnyerni óhajtó rabbi urak felkéretnek, miszerint f. é. szeptember hó **1-ig** képességi és működési okmányokkal felszerelt ajánlataikat, melyben életkor és családi állapot is kitüntetve legyen, alulírott elnökhöz beküldeni sziveskedjenek.

A próbaelőadás megtartása csupán a meghívottak fog megengedtetni.

Szegsárd, 1889. július 15.

Dr. Braun Bernáth

hitk. elnök.

Pályázat.

A **nyiregyházi** izr. statusquo hitközség elemi iskolájánál az 1889. évi szeptember hó 1-jével egy **600** (hatszáz) forint évi fizetéssel javadalmazott **tanítói állás** töltendő be, melylyel egyszersmind a főgymnasiumban a hitoktatás kötelezettsége — melyért azonban külön díjazás nem igényelhető — is jár.

Pályázhatnak mindazon oklevéllel bíró néptanítók, kik a héber magyar és német nyelvekben kellő jártassággal bírnak és ezt okmányaikkal igazolni képesek.

Pályázók kötelesek eddigi működésükről szóló, valamint családi állapotukat kitüntető bizonyítványokat mellékelve beküldeni.

Az állomás betöltése, egyelőre, egy próba évre szól és csak ennek, illetőleg a törvényben megállapított vizsgálati idő határidejének elteltével fog az illető esetleg állandósíttatni.

Kellően felszerelt pályázati kérvények alulírott elnökhöz, folyó évi augusztus hó 20-ig bezárólag küldendők be. Az utóbb érkezett pályázati kérvények figyelembe nem vétetnek.

Nyiregyháza, 1889. július hó 10-én.

Morgenstern Zsigmond,

hitközségi elnök.

Pályázat.

A **kisvárdai** izraelita hitközség vallási Talmud-Torah iskolájánál 1889. évi szeptember hó 1-ével két tanítói állás töltendő be. Az egyik **600** frtnyi évi fizetéssel javadalmazott egy szakképzett és דיקרוי komentárral "הוד" "הומיש ריש" magyar és német tanítási képesítéssel bíró okleveles tanítónak adatik, mely egyszersmind hivatalosan lesz a hitközségi jegyzőséget vezetni és az anyakönyv vezetésnél mint kisegítő működni; a másik **400** frtnyi fizetéssel javadalmazott tanítói állomás egy nem okleveles, héber oktatásban jártas egyénnek fog adatni, de a ki a magyar és német nyelvet is kellően bírja. Kellően felszerelt pályázati kérvények alulírt iskolaszéki elnökhöz folyó évi augusztus hó 15-ig küldendők be.

Kisvárdai, 1889. július hó 7-én.

Weisz Lajos.

³³
889.

A nagy-kállói izr. (elemi) iskolaszék elnökétől.

Pályázat.

A **nagy-kállói** VI osztályu izr. népiskolánál a jövő tanév elején egy **400** frt fizetéssel javadalmazott tanítónői állomás lesz betöltendő, melyre ezennel

pályázat hirdettetik. — Képesített tanítónók, kik a magyar és német nyelv, valamint a kézimunka tanításában tökéletesen jártassok, kellően felszerelt kérvényüket f. évi **aug. 15-ig** alulírottthoz küldjék be. — Kik a zongorázásban és francia nyelvben is oktathatnak, előnyben részesülnek és tetemes mellékjövedelemre számíthatnak.

Nagykálló, 1889. évi július hó 25 én.

Dr. Grün Zsigmond
iskolaszéki elnök.

Nyilvános polgári és kereskedelmi iskola, Budapest, V., Nagykörönd-utca 13.

Az 1830. évben alapított, kitűnő hírnevű Hampl-féle, utóbb Prasszer-féle kereskedelmi iskolát alulírott igazgatóság az 1888. év szeptember havában vette át és a nm. vallás- és közoktatásügyi minisztérium azt, tekintettel az iskola kitűnő felszerelésére, valamint arra a körülményre, hogy abban kiváló és csupa okleveles tanerők működnek, 9 havi rövid működése után már a folyó évre is felruházta a nyilvánossági joggal. Bizonyítványaink tehát csak oly érvényesek, mint bármely állami iskola által kiállítottak. A jövő tanévi beiratások f. évi augusztus hó 26-án kezdődnek, de a tanulókat az egész szünet alatt lehet előjegyeztetni. Az iskola bennlakással lesz összekötve és a növendékek az igazgatóság közvetlen felügyelete alatt állanak. **Szombaton és a zsidó főünnepken teljes szünet.** Vidéken lakó orthodox szülők érdekében az igazgatóság intézkedett az iránt, hogy gyermekeik tisztességes orthodox egyéneknél (tanítók, hitközségi alkalmazottak) a legszigorubb vallásos kívánalmakat is minden tekintetben kielégítő és egyébként is megfelelő ellátásban és felügyeletben részesüljenek. Részletes programmal mindenkör szívesen szolgálunk.

Az igazgatóság.

Kohn Arnold

gazdag sirkőraktárát
(Vácikörut 14, szemben az Andrásyutorkolatával.)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Sép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezdekedik a cég jó hírneve.

== Szombaton és ünnepnapon zárva. ==

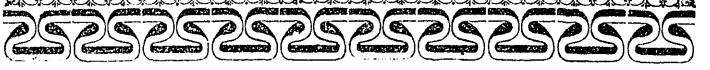
Landesmann Lipót

a nagym. minisztérium által engedélyezett

VI. oszt. mag. polgári fiú-iskolája Szabadkán.

A polg. isk. előkészít a keresked. akadémia, középipartanoda, mintarajztanoda és hadapród isk. számára; képesít többféle állami hivatalra, vasuti, kereskedelmi, ipari, biztosító- és pénzügyintézeteknél való alkalmaztatásra. Folytatólag átléphet a tanuló a gazdasági, erdészeti állatorvosi középintézetekbe. Növendékek tisztességes ellátásban, gondos vallás-erkölcsi nevelésben és rendszeres pótoktatásban részesülnek. Folytonos felügyelet. Mérsékelt díjak. — Ugyanott egy jó okmányokkal ellátott tanár alkalmaztatik. — Értésítő kívánatra bármikor.

Szombaton és ünnepnapon előadás nem tartatik.

Tánczmulatság otthon,

könnyű szerrel, még kevésbé vagyonos családoknál is rendezhető. A legújabb mechanikai szalon-hangszer a **Phönix**, mely egész zenekart pótol, kellemes hangja és erős zenéje folytán, családi estélyeknél, tánc-zenére különösen alkalmas és valódi élvezetet nyújt. Ezen hangszerrel bárki, habár zenéről semmi fogalma sincs, a legszebb dalokat, a legújabb tánczdarabokat tudja eljátszani. Össze nem téveszhető az eddig ismert Ariston és más ilyenmű hangszerekkel, melyeket zenetelenség és hang tekintetében a Phönix messze tulszárnyal. A Phönix érczből készített, elpusztíthatatlan kótákkal bir, melyek nemcsak egyes részeket, hanem teljes zenedarabokat, egész keringőket és négyeseket képeznek. Válogatott zenedarabjai nagyon pontosan és eredetien vannak rendezve, melyek a legnagyobb igényeknek is megfelelhetnek, sőt egyes dalokat, operarészleteket oly eredetiséggel ad vissza, mely mindenkit csodálatra ragad. A „Phönix“ változatokkal játszható, ennél fogva tánczdarabok erősebb hanggal, dalok halkabban, operák rezgő változattal játszhatók rajta. Ennél fogva a Phönix mindenütt kedveltséget vívott ki magának. A hangszer bővebb leírása képes hangszerkatalogusomban található. A megjelent zenedarabok jegyzéke kívánatra rendelkezésre áll.

Ez alkalommal van szerencsém ajánlani saját készítményű mindenféle néven nevezendő hangszerekből dusan felszerelt raktáromat. Mindennemű hangszerek és zenélő művek javítása pontosan teljesítettik. Ócska hangszerek cserébe is elfogadtatnak.

Ujjonnan megjelent nagy hangszer-árjegyzékem kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik. — Harmonikáról szóló képes árjegyzék külön kiadásban.

STERNBERG ARMIN legnagyobb hangszerkészítési telep
főraktára: Budapest, VII., Kerepesi-ut 36. szám a. A „PHÖNIX“ egyedüli fő-elárusítója.

